Raadsvoorstel

Onderwerp	:	Raadsvoorstel kerkenvisie gemeente Grave
Datum	:	1 september 2021
Portefeuillehouder	:	A.S.F. van Asseldonk
Afdeling	:	Publiek/Ruimtelijk Beleid/Ruimtelijk Beleid
Commissie	:	Ruimte
In te vullen door de griffie	:	
Nummer raadsvoorstel	:	
Datum commissie	:	12 oktober 2021
Agendapunt commissie	:	
Datum raad	:	2 november 2021
Agendapunt raad	:	

Samenvatting voorstel

In 2020 is in de gemeente Grave gestart met het opstellen van een kerkenvisie. Aanleiding daarvoor was de landelijke trend, dat ten gevolge van de ontkerkelijking steeds meer kerkgebouwen hun religieuze functie verliezen. De katholieke en protestantse kerkeigenaren schatten in, dat binnen 10 jaar landelijk 1.800 tot 4.800 van de in totaal 6.900 kerkgebouwen hun kerkelijke functie niet meer kunnen handhaven. In de gemeente Grave staan vijf katholieke en één protestantse kerk, die allemaal rijksmonument zijn. Het is waarschijnlijk dat in de komende jaren voor een aantal kerkgebouwen een nieuwe bestemming gevonden moet worden.

De gemeente heeft gebruik gemaakt van een uitkering van het Ministerie van OCW om een kerkenvisie op te stellen met de bedoeling om monumentale kerkgebouwen te behouden. Vertegenwoordigers van de Parochie H. Elisabeth en de Protestantse Kerk Grave hebben in een kerngroep, samen met een vertegenwoordiger van de gemeente en ondersteund door AdVinci (adviesbureau op het gebied van erfgoedbeleid) in kaart gebracht om welke kerken het gaat, welke cultuurhistorische, religieuze en maatschappelijke waarden deze gebouwen vertegenwoordigen en in hoeverre er draagvlak is voor behoud van deze monumentale gebouwen. Tevens hebben zij kennis genomen van de ontwikkelingen elders en voorstellen ontwikkeld over hoe de parochie, de protestantse kerk en de gemeente het best samen kunnen optrekken in de toekomst, wanneer een kerksluiting op handen zou zijn. Daarbij streven ze er naar om een breed gedragen herbestemming voor dat kerkgebouw te vinden.

Het proces om te komen tot een gezamenlijke kerkenvisie heeft geleid tot

- Agendering van het probleem van kerksluitingen
- Begrip voor elkaars standpunten
- Netwerkontwikkeling
- Dialoog met stakeholders
- Ontwikkeling van draagvlak

Gaandeweg dit proces hebben de volgende aanbevelingen en voorstellen gestalte gekregen:

- Stel een jaarlijks kerkenvisie-overleg in tussen kerkeigenaren en gemeente om de ontwikkeling rond de kerkgebouwen en het beleid ten aanzien van het culturele (religieuze) erfgoed te monitoren;
- Binnen de gemeente, indien sprake is van kerksluiting en dus een herbestemming, wijs een contactpersoon aan, waar alle vragen kunnen worden neergelegd.
- In geval van de noodzaak tot herbestemming van een kerkgebouw, vorm een multidisciplinair team, dat de herbestemming van het kerkgebouw begeleidt.

Voorstel besluit

Het college van B&W stelt de raad voor om

1.De visie vervat in de nota ‘kerkenvisie gemeente Grave’ en de aanbevelingen over te nemen én

2.De visie door te geleiden naar de nieuwe Gemeente Land van Cuijk

Wet Arhi

Er is geen afstemming in het kader van de Wet Arhi noodzakelijk omdat dit voorstel niet valt onder de reikwijdte van het aanwijzingsbesluit.

Financiële gevolgen

Dit voorstel leidt niet tot financiële consequenties voor de gemeente Grave. De kerkenvisie leidt dit jaar niet tot extra inzet van capaciteit. Het is aan de gemeente Land van Cuijk om de visie te implementeren en te besluiten of er wel of geen extra capaciteit nodig is voor de uitvoering hiervan.

Wettelijk kader en beleidskader

Monumentenwet, Erfgoedwet, beleidsplan ‘Erfgoed voor het voetlicht’.

Communicatie en participatie

In de voorgestelde aanpak waren grote bijeenkomsten voorzien, ook met de bewoners van de kerkdorpen. Door de coronaperikelen konden deze niet doorgaan. Wel is er een website opgezet, is er breed een enquête uitgezet en is er een serie interviews met bewoners uit de verschillende dorpen over de toekomst van de kerkgebouwen in de Arenalokaal geplaatst. Bovendien zijn met behulp van de Vereniging voor Kleine Kernen Noord-Brabant (VvKK-NB) de dorpsraden op de hoogte gebracht van de ontwikkeling van deze kerkenvisie. Daarnaast is gesproken met een groot aantal betrokkenen, meestal in één-op-één gesprekken.

De kerkenvisie is een startnotitie, ten aanzien van individuele kerkgebouwen worden nu geen voorstellen gedaan. Wel wordt aangegeven, dat het heel belangrijk is om, zodra in een kerkdorp een kerk herbestemd moet gaan worden, dit transparant te doen en de dorpsraden in te schakelen.

Duurzaamheid

Duurzaamheidmaatregelen kunnen een bijdrage leveren aan het behoud van de monumentale kerkgebouwen, welke bestemming ze ook krijgen. Onlangs heeft de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed zijn adviesbeleid voor PV-systemen (zonnepanelen) op monumenten aangepast. Bij een zorgvuldig afgewogen ontwerp kan de rijksdienst een positief advies geven voor het aanbrengen van zonnepanelen op rijksmonumenten. In de kerkenvisie worden ook een aantal instanties genoemd, waar hiervoor know how en / of een financieringsbijdrage verkregen kan worden. De VvKK-NB houdt nog dit

najaar een expertmeeting voor kerkgebouwen. In het kader van grootschalige opwekking van energie in de gebouwde omgeving en de gemeentelijke energie-transitie lijkt dit een veelbelovende ontwikkeling.

Gemeenschappelijke regeling / samenwerkingsverband
Nvt

Toelichting op het voorstel

Inleiding
De winst van het opstellen van de kerkenvisie is dat de kerkbesturen en de gemeente kennis hebben kunnen nemen van elkaars belangen en kaders bij herbestemming van kerkgebouwen. Ook heeft men het netwerk van belanghebbenden in beeld, evenals het culturele erfgoed en haar waarden. Bovendien zorgde deze inventarisatie zowel onder de direct betrokkenen als onder de bewoners van de kerkdorpen voor enig begrip over de verwachting, dat er in de komende jaren waarschijnlijk enkele kerkgebouwen herbestemd zullen gaan worden.
De geformuleerde voorstellen zijn gericht aan alle betrokkenen en ook aan de nog op te richten nieuwe gemeente Land van Cuijk. Met de nieuwe gemeente is het nog niet mogelijk om afspraken te maken. Derhalve is het voorstel om de kerkenvisie in te brengen als een startnotitie voor de nieuwe gemeente Land van Cuijk.

Voorgestelde beslissing(en) met argumenten en afwegingen
De doorgeleiding van de Kerkenvisie draagt er toe bij dat de afspraken die de verschillende betrokkenen met elkaar gemaakt hebben ook bij het bestuur bekend zijn waardoor de gemeente tijdig geïnformeerd wordt over het voorgenomen beëindigen van de religieuze functie van een kerkgebouw. Hoe eerder de gemeente betrokken wordt, des te beter een herbestemming georganiseerd en een wenselijk en afgewogen proces gelopen kan worden.

Uitvoering, risico's en evaluatie
De implementatie van de kerkenvisie komt voor rekening van de gemeente Land van Cuijk. Hoe dringender het pleidooi vanuit de gemeente Grave om de voorstellen en aanbevelingen over te nemen, des te beter wordt het behoud van het religieuze erfgoed gewaarborgd.

Overige politiek relevante informatie
n.v.t.

Conclusie
De kerkenvisie beschrijft de belangrijkste uitgangspunten voor een moment X: Wanneer een kerkeigenaar voorziet dat de kosten voor openhouden en onderhouden niet meer opgebracht kunnen worden. Door de visie en aanbevelingen te onderschrijven en deze door te geleiden naar de gemeente Land van Cuijk kan de raad van de gemeente Grave een belangrijke aanzet geven aan de instandhouding van Graafs religieus erfgoed voor de komende generaties.

Bijlagen
Kerkenvisie Gemeente Grave, september 2021
raadsbesluit.

Overige bijlagen

Raadsplanning (bestuurlijke planning)

Dit voorstel leidt tot de volgende wijziging in de raadsplanning:

.

Toelichting:

.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Grave,

B.H.G. Bouwman	drs. A.S.F. van Asseldonk
secretaris	burgemeester